

УДК 329.1/6(417.87) «1991/2020»:323174
DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.45>

«РЕГІОНАЛЬНІ» ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЗАКАРПАТТЯ (1991–2020): ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЮ

Альона Панова

*Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський
національний університет»,
кафедра політології і державного управління,
пл. Народна, 3, 88000, м. Ужгород, Україна*

Охарактеризовано основні етапи розвитку та причини виникнення регіональних політичних партій на Закарпатті. Зазначено, що в своєму розвитку регіональні партії в Україні пройшли такі етапи: 1991–1997; 1997–2003; 2003–2014; починаючи з 2014 р. Виокремлено наступні чинники впливу на виникнення таких партій: 1) етнічне розмежування та компактне проживання національних меншин на певній території; 2) прагнення регіональної еліти зберегти вплив і контроль над місцевими ресурсами, а відтак і відмова балотуватися на місцевих виборах у списках парламентських партій; 3) розмежування у часі проведення місцевих і парламентських виборів, починаючи з 2010 р.; 5) реформу з децентралізації влади і як наслідок – утворення об'єднаних територіальних громад тощо.

Констатовано, що першою регіональною партією на Закарпатті була Соціал-демократична партія України (об'єднана), яка домінувала на теренах краю в 1998–2002 рр. Підкреслено, що у 2005 р. Міністерством юстиції України були зареєстровані відразу дві регіональні етнічнонаціональні партії, які за назвою можна було ідентифікувати як такі, які захищають перш за все інтереси угорської національної меншини, яка компактно проживає в межах Закарпатської області – це «КМКС»-Партія угорців України (17.02.2005) і Демократична партія угорців України (24.03.2005).

Досліджено домінування в Закарпатській області упродовж 2006–2014 рр. ще однієї регіональної партії – «Єдиний Центр». Зазначено, що напередодні місцевих виборів 2020 р. шляхом ребрендингу було утворено дві нові регіональні партії «Команда Андрія Балоги» та «Рідне Закарпаття», які показали на виборах високий електоральний результат. Успішність регіональних партій Закарпаття підтверджується результатами виборів до обласної ради 2010, 2015, 2020 рр. на яких вони здобували від 42 до 48% голосів виборців.

Зроблено висновок, що на нинішній час на Закарпатті успішно функціонують чотири регіональні політичні партії: КМКС-Партія угорців України, Демократична партія угорців України, «Команда Андрія Балоги» та «Рідне Закарпаття».

Ключові слова: Закарпаття, регіональні партії, етнічнонаціональні партії, політичні партії, парламентські вибори, місцеві вибори, регіональний політичний режим, суспільно-політичні процеси.

Постановка проблеми. Відповідно до чинного законодавства в Україні існування регіональних партій заборонено [1]. Але де-факто вони існують і є активними учасниками політичних процесів на місцевому рівні. Як зазначає М. Кармазіна «формування та функціонування регіональних політичних сил розпочалося уже з початку 1990-х рр. і триває й в умовах сьогодення, оскільки регіональна політична партія відповідала й відповідає тим чи іншим політико-економічним інтересам регіональних еліт та є інструментом розв'язання ними різноманітних завдань у специфічних умовах регіональних політичних режимів (сформованих чи тих, які формуються під дією не тільки внутрішніх, але й зовнішніх чинників), так і у взаємодії з центральною державною владою» [4, с. 77].

Вперше активно заявляють вони про себе на місцевих виборах 2002 р., а після того, як були роз'єднані у часі місцеві і парламентські вибори (з 2010 р.), вони стають потужними електоральними гравцями у кожній українській області. Перш за все йдеться про місцеві вибори 2010, 2015 та 2020 рр. Не виключенням є і Закарпатська область, де такі партії інституціоналізувалися одними із перших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування регіональних політичних партій у загальнонаціональному контексті досліджена у монографіях М. Кармазіної «Політичні партії в Україні. 2014–2017» [4] та Ю. Остапця і Р. Манайло-Приходько «Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України» [5].

Дослідженню закарпатських регіональних партій присвячена низка наукових розвідок ужгородських дослідників: М. Зана [2], Ю. Копинця [9], Р. Манайло-Приходько [4], Ю. Остапця [7; 8; 9], М. Токара [8], А. Панової [12], В. Пашенка [13; 14] та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На нинішній час питання про регіональні політичні партії залишається невизначеним як в теоретичній, так і практичній площині. Відтак ми спостерігаємо ситуацію, коли де-юре регіональні партії заборонені чинним законодавством (Закон України «Про політичні партії в Україні» [1]), а де-юре вони існують і приймають активну участь у політичних процесах на регіональному рівні (область, район, місто). Таким чином, вирішення питання про статусність регіональних політичних партій є важливим, перш за все, для функціонування та інституціоналізації вітчизняної партійної системи в цілому.

Формулювання цілей статті (постановка завдань). Мета статті – охарактеризувати причини виникнення, електоральні результати та вплив на політичний розвиток регіональних політичних партій Закарпаття упродовж 1991–2020 рр. Досягнення мети потребує вирішення таких дослідницьких завдань: 1) вивчити причини виникнення регіональних політичних партій на Закарпатті (1991–2020); 2) дослідити участь регіональних політичних у суспільно-політичних процесах на Закарпатті та окреслити їх вплив на політичний розвиток краю.

Виклад основного матеріалу. У розбудові регіональних партій (а отже, й в інституціоналізації регіоналізму як ідеології та стратегії в Україні), як вважає М. Кармазіна, можна виділити кілька періодів:

1) «перший (1991–1997) в рамках якого регіональні партії утворюються в Кримському та Донбаському регіонах як антиукраїнські проекти зорієнтовані на Росію (Партія економічного відродження Криму та ще 12 кримських партій; на Донбасі – Партія праці, Ліберальна партія України, Громадянський конгрес України; на Дніпропетровщині – ВО «Громада»);

2) другий (1997–2003), який пов'язаний з запровадженням змішаної виборчої системи та участю регіональних партій у парламентських виборах;

3) третій період (2003–2014) упродовж якого постали низка партій, утворених впливовими чиновниками в регіонах України (Селянська партія України на чолі з Т. Засухою на Київщині, Ліберальна партія України на чолі з В. Щербанем на Сумщині та інші) та лідерами національних меншин (у 2005 р. – КМКС-Партія Угорців України та Демократична партія угорців України);

4) четвертий період (починаючи з 2014 р.) для якого було характерним припинення діяльності сепаратистських регіональних партій та активна участь регіональних партій у місцевих виборах 2015 та 2020 рр.: партії «За конкретні справи» (Хмельницька область), «Єдиний Центр» (Закарпаття), «Черкашани», «Довіряй ділам» (Одеська область та інші)» [4, с. 78–106].

До головних причин виникнення регіональних політичних партій в Україні, ужгородські науковці Ю. Остапець та Р. Манайло-Приходько відносять наступні: «1) етнотериторіальне розмежування та компактне проживання національних меншин на певній території; 2) бажання відомих особистостей (політиків, підприємців) створити власні партійні структури для того щоб мати можливість приймати участь у політичному житті суспільства; 3) прагнення регіональної еліти зберегти вплив і контроль над місцевими ресурсами, а відтак і відмова балотуватися на місцевих виборах у списках парламентських партій; 4) розмежування у часі проведення місцевих і парламентських виборів, починаючи з 2010 р.; 5) реформу з децентралізації влади і як наслідок – утворення об'єднаних територіальних громад тощо» [5, с. 127–128].

«Малі (в нашому випадку регіональні) партії необхідні вітчизняному політикуму з декількох причин. По-перше, вони потрібні кандидатам, які схилиються більше до опозиційних сил, але відкрито не можуть цього зробити. По-друге, вони необхідні тим, хто готовий працювати з владою, але політична кон'юнктура не дозволяє цього робити відкрито: на їхній території провадна партія не популярна. По-третє, до послуг малих партій звернулись безпартійні мери міст, які після заборони самовисунення змушені були шукати нейтральні політичні сили, щоб балотуватися на посади міських голів» [6].

Першою регіональною впливовою партією в Закарпатській області можна вважати Соціал-демократичну партію України (об'єднану) (СДПУ (о)). Триумф партії пов'язують з виборами до ВР України в 1998 р., коли саме завдяки успіху в Закарпатті (31,2%) партія змогла здолати виборчий бар'єр у 4% по всій Україні. У трьох з п'яти мажоритарних округів області перемогу також отримали представники СДПУ (о) [13, с. 66–72]. Упевнена перемога партії в області дала змогу сформувати свою владу в краї. Але триумф тривав недовго, після призначення губернатором області В. Балогу (05.05.1999), який був незадоволений жорстким керівництвом СДПУ (о) в області, і тому розпочав «департизацію обласних органів влади», вийшовши при цьому з партії» [14, с. 55–56]. На наступних парламентських виборах (2002) в області СДПУ (о) отримала 13,9% голосів виборців. В подальшому вплив партії в області скоротився до декількох відсотків.

У 2005 р. Міністерством юстиції України були зареєстровані відразу дві партії, які за назвою можна було ідентифікувати як такі, які захищають перш за все інтереси угорської національної меншини – це «КМКС»-Партія угорців України (17.02.2005) і Демократична партія угорців України (24.03.2005). А оскільки угорці компактно проживають у межах Закарпатської області, то відповідно вказані структури і стали наступними регіональними партіями на Закарпатті. Але, якщо у випадку з СДПУ (о) партія мала загальнонаціональний вплив, то у другому – вказані партії діяли виключно в межах Закарпаття, хоча і мали загальноукраїнський статус.

Утворивши дві політичні партії угорці краю змогли приймати участь у місцевих виборах у форматі власних політичних сил, що дозволило їм мати високий рівень представництва в органах місцевої влади. «Як показали вибори 2006 р., досить високим став рівень самоорганізації етнічних спільнот. Слід відзначити успіх на виборах до обласної та районних рад Закарпаття двох угорських партій. Так, КМКС-Партія угорців України (КМКС-ПУУ) отримала 5 мандатів до обласної ради, 7 мандатів до Ужгородської, 11 – до Виноградівської, 4 – до Мукачівської, 27 – до Берегівської районних рад, 3 – до Виноградівської, 2 – до Мукачівської, 4 – до Чопської, 3 – до Тячівської, 8 – до Берегівської міських рад (всього 71 депутатський мандат). Демократична партія угорців України (ДПУУ) дістала 4 мандати до обласної ради, 5 – до Ужгородської, 6 – до Виноградівської, 25 – до Берегівської районних рад, 3 – до Тячівської та 6 – до Берегівської міських рад (всього 45 депутатських мандатів)» [3, с. 329].

Високим був результат угорських партій і на місцевих виборах 2010, 2015 та 2020 рр. [3; 7; 8]. Зазначимо, що у 2015 р. напередодні місцевих виборів КМКС-ПУУ і ДПУУ підписали угоду про співпрацю на виборах відповідно до якої вони зобов'язалися про узгодження висунення кандидатів у депутати місцевих рад різних рівнів. Таке рішення було прийняте вперше і мало позитивний результат: «до обласної ради КМКС-ПУУ набрала 9, 44% голосів виборців і 8 депутатських мандатів. Крім того ПУУ–КМКС здобула депутатські мандати у наступних радах: Берегівська районна – 12 мандатів, Виноградівська районна – 7, Мукачівська районна – 4, Ужгородська районна – 8, Чопська міська – 7, Хустська міська – 3, Ужгородська міська – 2, Мукачівська міська – 3. ДПУУ має таку кількість депутатів: Берегівська районна – 7, Виноградівська районна – 4, Чопська міська – 12» [7, с. 337–364].

Ще однією регіональною партією, яка тривалий час домінувала на Закарпатті можна вважати партію «Єдиний Центр». У 2008 р. в партії «Народний Союз – Наша Україна» відбувся розкол, що призвів на теренах Закарпаття до появи нової політичної партії «Єдиний Центр» (05.08.2008). За своєю сутністю це була регіональна партія, яка домінувала на Закарпатті з 2008 до 2015 р. і яку очолював В. Балого (народний депутат 4, 7, 8, 9 скликань, міністр України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи у 2005–2006 рр., неодноразовий очільник Закарпатської обласної державної адміністрації) [8; 13; 14].

Наприклад, на місцевих виборах 2010 р. до обласної, районних та міських рад міст обласного підпорядкування в Закарпатській області обрано 965 депутатів. Найбільше депутатських мандатів отримали такі політичні сили: «ПП «Єдиний Центр» – 388 мандатів (40%), Партія регіонів – 262 (26%), ВО «Батьківщина» – 71 (7,3%), ПП «Фронт Змін» – 49 (5%), ДПУУ – 38 (3, 9%), ПП «Сильна Україна» – 36 (3,7%), КМКС-ПУУ – 35 (3, 6%), ПП «Наша Україна» – 21 (2,1%), Народна партія – 20 (2%), ПП «Відродження» – 8 (0,8%), ПП «Удар» – 8 (0,8%), КПУ – 2 (0,2%), СПУ – 2 (0,2%)» [7, с. 283].

Успішність регіональних партій Закарпаття можна показати на прикладі результатів виборів до обласної ради. Результати виборів до Закарпатської обласної ради 2010, 2015, 2020 рр. подано в таблиці 1.

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз представництва політичних партій
у Закарпатській обласній раді VI, VII та VIII скликання**

Назва політичної сили	Обласна рада VI скликання (2010 рік, 108 депутатів, %)	Обласна рада VII скликання (2015 рік, 64 депутати, %)	Обласна рада VIII скликання (2020 рік, 64 депутати, %)
ПП «Єдиний Центр»	45 (41, 7%)	19 (29,6%)	–
ВО «Батьківщина»	8 (7,4%)	7 (10,9%)	8 (12, 5%)
Партія регіонів	38 (35,2%)	–	–
«КМКС»-ПУУ	3 (2,8%)	8 (разом з ДПУУ) (12,5%)	8 (12, 5%)
ДПУУ	4 (3,7%)	–	–
ПП «Фронт змін»	5 (4,6%)	–	–
ПП «Сильна Україна»	4 (3,7%)	–	–
СПУ	1 (0, 9%)	–	–

Продовження таблиці 1

ПП «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (у 2020 р. «Європейська солідарність»)	–	15 (23,4%)	6 (9,4%)
ПП «Відродження»	–	11 (17,2%)	–
ПП «Опозиційний блок»	–	4 (6,2%)	–
«Рідне Закарпаття»	–	–	12 (18, 7%)
«Слуга народу»	–	–	11 (17, 1%)
«Команда Андрія Балоги»	–	–	7 (10, 9%)
«За майбутнє»	–	–	6 (9, 3%)
ОПЗЖ	–	–	6 (9, 3%)
Результат регіональних партій загалом	48, 2%	42, 1% (27 депутатів)	42, 1 (27 депутатів)

Джерело: [9, с. 28]

Як бачимо з таблиці регіональні партії Закарпаття упродовж 2010–2020 рр. набирали до обласної влади 42–48% голосів виборців, що засвідчує про їх потужний вплив на електоральний вибір громадян. Аналогічною була ситуація і по Україні в цілому. За підрахунками І. Павленка «представництво у місцевих радах різного рівня отримали приблизно 54 «регіональні» партії з загального числа переможців. Тобто фактично кожна друга партія-переможець виборів 2020 – регіональна» [11].

На виборах до місцевих органів влади у 2020 р. взяли участь ще декілька новоутворених (шляхом ребрендингу) регіональних партій: «Команда Андрія Балоги» та «Рідне Закарпаття». Партія «Команда Андрія Балоги» утворена після перейменування політичної партії «Єдиний Центр» на початку липня 2020 р. Аналогічним чином, шляхом перейменування партії «Київська громада» в лютому 2020 р. утворена політична партія «Рідне Закарпаття». «До її створення причетні чотири народні депутати від Закарпатської області Р. Горват, В. Лунченко, В. Петювка та В. Поляк. На парламентських виборах 2019 р. вказані народні депутати перемогли в мажоритарних округах представників «Слуги народу», отримавши при цьому високі електоральні показники: Лунченко В. (71 округ, Хустщина, Іршавщина), – 49,14%, Поляк В. (73 округ, Виноградівщина та Берегівщина) – 39,72%, Петювка В. (72 округ, Тячівщина і Рахівщина) – 34,30%, Горват Р. (68 округ, м. Ужгород і Ужгородський район) – 19, 76%. На місцевих виборах 2020 р. штаби народних депутатів працювали на нову регіональну партію» [9, с. 23–24].

Політичні партії, які отримали депутатські мандати в Закарпатській обласній раді, Ужгородській міській раді та шести районних радах такі: парламентські партії («Європейська солідарність» (ЄС), ВО «Батьківщина» (Б), «Опозиційна платформа – За життя» (ОПЗЖ), «Слуга народу» (СН), «нова» загальноукраїнська партія «За майбутнє» (ЗМ) та три регіональні партії («Команда Андрія Балоги» (КАБ), «Рідне Закарпаття» (РЗ) та КМКС-ПУУ). Результати виборів до вказаних рад подано в таблиці 2 [2; 9].

Слід зазначити, що до Ужгородської міської ради, крім вище вказаних партій, виборчий бар'єр пододала також «Партія твого міста» (7, 4%), до Рахівської районної ради – «Європейська партія України» (13,9%), «Об'єднання «Самопоміч» (8,0%), до Берегівської районної ради – Демократична партія угорців України (5,3%).

Таблиця 2

**Результати виборів до Закарпатської обласної ради, Ужгородської міської ради
та районних рад області (кількість мандатів)**

Назва партії	Закарпат. обласна рада (64)	Міські ради (327)	Районні ради (244)	Селищні ради (417)	Сільські ради (788)	Разом (1824)
Рідне Закарпаття	12	64	51	82	138	347 (19,0 %)
Слуга народу	11	49	47	57	112	276 (15,1 %)
Команда Андрія Балоги	7	31	30	36	84	188 (10,3 %)
ВО «Батьківщина»	8	36	28	31	58	161 (8,8 %)
За майбутнє	6	30	19	28	42	125 (6,8 %)
КМКС – Партія угорців України	8	27	15	23	51	124 (6,7 %)
ОПЗЖ	6	23	18	26	43	116 (6,3 %)
Європейська солідарність	6	17	17	10	18	68 (3,7 %)
ДПУУ	–	8	3	3	6	20 (1,0 %)
Самовисунення	–	5	4	97	236	342 (18,8 %)
Разом	64	290	232	393	788	1767

Джерело: [9, с. 26]

Станом на 25 листопада, ЦВК зареєструвала в Закарпатській області до рад усіх рівнів 1767 депутатів [10]. За підрахунками Ю. Остапця і Ю. Копинця «найбільшу кількість депутатських мандатів отримала нова регіональна партія «Рідне Закарпаття» (347 мандатів). Успішною була виборча кампанія і для іншої нової регіональної партії «Команда Андрія Балоги» (188 мандатів). Майже у шість разів більше депутатських мандатів отримала КМКС-Партія угорців України у порівнянні зі своїм конкурентом у боротьбі за голоси угорської національної меншини – Демократичною партією угорців України (20 мандатів)» [9, с. 26].

А також у місцевих виборах на Закарпатті приймали участь регіональні партії за технологією «політичної франшизи», сутність якої полягає в орендуванні партійного бренду на певний час. В даному випадку на час місцевих виборів: партії «Рідне місто», «Партія твого міста», «Разом Сила» та інші.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, на Закарпатті на нинішній час успішно функціонують чотири регіональні політичні партії: КМКС-Партія угорців України, Демократична партія угорців України, «Команда Андрія Балоги» та «Рідне Закарпаття». Упродовж 2008–2015 рр. на теренах краю успішно діяла ще одна регіональна партія «Єдиний Центр», яка напередодні місцевих виборів 2020 р. була шляхом ребрендингу перейменована на партію «Команда Андрія Балоги». А також слід зазначити, що на останніх місцевих виборах (2015 та 2020 рр.) успішно себе зарекомендували локальні партійні проекти, які функціонували на засадах політичної франшизи («Рідне місто», «Партія твого міста» та інші). Їх не можна назвати закарпатськими регіональними партіями, але їх можна ідентифікувати як локальні тимчасові партійні проекти.

Слід зазначити, що регіональні партії часто стають основою регіональних політичних режимів. На Закарпатті це були регіональні політичні режими з домінуванням СДПУ (о) у 1998–2002 рр. та «Єдиного Центру» у 2006–2014 рр.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про політичні партії в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text> (дата звернення 12.01.2025).
2. Зан М. Політико-партійна репрезентація угорської етнічної громади Закарпаття за результатами місцевих виборів 2020 року. *Регіональні студії*. 2021. № 24. С. 7–17.
3. Електоральні процеси України в регіональному вимірі: Буковина і Закарпаття: монографія / Під ред. А. Круглашова і М. Токаря. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2014. 552 с.
4. Кармазіна М. Політичні партії в Україні. 2014–2017 рр. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 168 с.
5. Манайло-Приходько Р., Остапець Ю. Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України. Монографія. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2020. 338 с.
6. Малко Р. Фейкові, брате, часи настали, Як розуміти величезне розмаїття партій на місцевих виборах. *Український тиждень*. 2015. С. 42. С. 18–20.
7. Остапець Ю. Електоральні процеси на Закарпатті у контексті загальнонаціональних виборів: Монографія. Ужгород: Поліграф центр «Ліра», 2016. 412 с.
8. Остапець Ю., Токар М. Закарпаття через призму політичних виборів: Монографія. Ужгород: Вид-во «Карпати», 2009. 408 с.
9. Остапець Ю., Копинець Ю. Регіональні особливості електоральних практик у контексті місцевих виборів 2020 року. *Політичні партії і вибори: збірник статей і тез за результатами четвертої міжнародної наукової конференції кафедри політології «Політичні партії і вибори: українські та світові практики» (пам'яті Юрія Романовича Шведа)* від 28 листопада 2020 року / за ред. Анатолія Романюка і Віталія Литвина. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. С. 14–34.
10. Офіційний сайт ЦВК. URL: <https://www.cvk.gov.ua/> (дата звернення 25.11.2020).
11. Павленко І. Аналіз результатів виборчої кампанії до місцевих органів влади 25 жовтня 2020 р. Аналітична доповідь. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/analit-dopovid-2.pdf> (дата звернення 04.01.2025).
12. Панова А. «Регіональні» партії Закарпаття (1991–2020): причини виникнення та електоральні результати. *Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та Європейського Союзу в контексті російсько-української війни, виборчих процесів та прав національних меншин*. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 04–05 жовтня 2024 року) / Ю. Остапець (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2024. С. 158–162.
13. Пашенко В. Політичне Закарпаття. 15 років вибору. Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2006. 136 с.
14. Пашенко В. Закарпатський вибір: політичний розвиток області 1989–2006 рр. через призму електоральної соціології. Ужгород: В-во «Карпатська вежа», 2008. 82 с.

«REGIONAL» POLITICAL PARTIES OF TRANS-CARPATIA (1991–2020): CAUSES FOR THE EMERGENCE AND INFLUENCE ON THE POLITICAL DEVELOPMENT OF THE REGION

Alona Panova

*State University "Uzhhorod National University",
Department of Political Science and Public Administration,
Narodna Square, 3, 88000, Uzhhorod, Ukraine*

The main stages of development and causes for the emergence of regional political parties in Transcarpathia are described. It is noted that in their development, regional parties in Ukraine have gone through the following stages: 1991–1997; 1997–2003; 2003–2014; starting from 2014. The following factors influencing the emergence of these parties are identified as following: 1) ethnolinguistic demarcation and compact residence of national minorities in a certain territory; 2) the desire of the regional elite to maintain influence and control over local resources, and therefore the refusal to run in local elections by the lists of parliamentary parties; 3) time separation in holding local and parliamentary elections, starting from 2010; 4) the reform of decentralization of power and, as a result, the formation of united territorial communities, etc.

It is stated that the Social Democratic Party of Ukraine (united), dominating the region's territory in 1998–2002, is the first regional party in Transcarpathia. It is emphasized that in 2005 The Ministry of Justice of Ukraine registered two regional ethno-national parties at once, which by their name could be identified as those that protect primarily the interests of the Hungarian national minority, which lives compactly within the borders of the Transcarpathian region. These are «KMKS» – the Party of Hungarians of Ukraine (17.02.2005) and the Democratic Party of Hungarians of Ukraine (24.03.2005).

The dominance of another regional party – «United Centre» – in the Transcarpathian region during 2006–2014 has been studied. It is noted that on the eve of the 2020 local elections, two new regional parties were formed through rebranding: «Andriy Baloha's Team» and «Native Transcarpathia», which demonstrated a high electoral result in the elections. The success of regional parties in Transcarpathia was confirmed by the results of the regional council elections in 2010, 2015, and 2020, as these won from 42% to 48% of the vote.

It is concluded that currently four regional political parties successfully operate in Transcarpathia: KMKS – Party of Hungarians of Ukraine, Democratic Party of Hungarians of Ukraine, «Andriy Baloha's Team» and «Native Transcarpathia».

Key words: Transcarpathia, regional parties, ethno-national parties, political parties, parliamentary elections, local elections, regional political regime, socio-political processes.